

Anaïs Condomines, Alexandre Horn

Massakern i Butja: Några saker som talar emot rysk propaganda

Ur franska tidningen *Libération*, 5 april 2022

Representanter för Putin-regeringen och regeringsstödda ryska media försöker hela tiden ogiltigförklara uppgifter som besvärande är för Moskva. Detta gäller särskilt sådant som handlar om attacker på civila, bombningar av icke militära mål osv. Och det gäller synnerhet de graverande uppgifterna om massakrer i den ukrainska staden Butja.

Tidningen *Libération* har tagit en närmare titt på de ryska uppgifterna, som också vissa grupper och webbsajter i Sverige, de flesta med stalinistisk och/eller maoistisk bakgrund, t ex tidningen *Proletären*, tagit fasta på. Uppgifterna härrör oftast från olika pro-ryska sajter och media, en del av dem knutna till det ryska försvarsministeriets kanal *Telegram*.

Den följande artikeln försöker klara ut vad som är sant och falskt när det gäller de ryska uppgifterna. Det visas bl a att man rört ihop tidpunkter, misstolkat uppgifter m m.

Tips: Se även [Så låter den ryska propagandan om Butja](#) (publicerat av SVT 6/4)

MF

Nätt och jämt dokumenterat, omedelbart förnekad. Lördagen den 2 april kunde internationella medier filma och fotografera de grymheter som skett i Butja, en stad i utkanterna av Ukrainas huvudstad Kyiv som nyligen övergetts av de ryska trupperna. Det rapporterades om tiotals lik, civilklädda, liggande på marken. Massgravar med kropparna efter nära 300 civila hade också upptäckts i staden, enligt vad ukrainska myndigheter uppgav. Det ryska försvarsministeriet svarade omedelbart med att bestämt avvisa uppgifterna och gick så långt som till att fördöma ”en ny fabrikation av regimen i Kiev för medier i Väst”.

Därefter har rysk propaganda fokuserat på en sak: att förneka all rysk skuld för massakern på den nu sorgligt ryktbara Jablunskagatan, fylld med lik. Ett förnekande baserat på ett centralt argument: kropparna hade inte legat på gatan i slutet av mars när de ryska styrkorna lämnade staden och hade därför ”kommit dit i början av april”. De påståendena hade sedan i stor omfattning spridits på sociala medier, via Moskvas officiella nätverk och konspiratoriska konton i olika länder. På kvällen den 4 april anordnade Vassilij Nebenzja, Rysslands FN-ambassadör, till och med en presskonferens. Trettio minuter av dementier då han lade fram det ena ”beviset” efter det andra på vad han betecknade som ”en skamlös lögn”: ”Fyra dagar efter att den ryska armén lämnat Butja fanns inte minsta tecken på några grymheter. Jag upprepar, inte ett enda [på någon massaker].” Och sedan tillade han. ”Av vad man visat oss, i synnerhet i Butja [...] står det klart att det här har varit något som iscensatts.”

Kroppar redan den 11 mars

Påståenden som inte håller inför fakta. För i samma stund som Vassilij Nebenzja höll sin presskonferens visade *New York Times* satellitfoton från Butja¹ där man kunde visa åtminstone åtta kroppar på Jablunskagatan redan den 11 mars.² Dvs tre veckor innan ryssarna

¹ [Satellite images show bodies lay in Bucha for weeks, despite Russian claims.](#)

² Här har eventuellt skett ett misstag vad gäller datum. Andra källor daterar nämligen fotot till 19 mars (11 dagar innan ryssarna lämnade Butja), se [Bucha killings: Satellite image of bodies site contradicts Russian claims](#) (BBC), som också innehåller fler foton som knyter ihop det hela. Förhoppningsvis kommer datumklarheterna att redas ut så småningom – MF.

lämnade Butja. En förödande timing för ryssarnas dementier och som bekräftade uppgifter från NGO³ och pressen, bl a av en fotograf från den franska tv-kanalen M6, som *Libération* varit i kontakt med. Fotografen Guillaume Brunero och hans team hade kommit till Butja lördagen den 2 april klockan 14.30 ”av en ren tillfällighet”, på grund av att man fått ta en omväg på väg till Hostomel för att komma runt förstörda vägar och vägspärrar. Tvärtemot vad ambassadör Vassilij Nebenzja gjorde gällande under sin presskonferens i FN-högkvarteret om mycket väl bevarade kroppar var de kadaver det franska tv-teamet sett ”inte färska”. ”De var grå, blå och uppsvullna”, säger Guillaume Brunero. Beträffande kroppsställningarna säger han: ”Det intryck vi alla fick var att det handlade om personer som blivit överraskade när de höll på med sina vardagssysslor av någon som slumpmässigt mejade ned dem han såg. Vi såg bl a en man hopsjunket vid ett staket som bar spår från en salva av ett automatvapen och att han själv blivit skjuten i magen. Och en annan gammal man låg död över sin cykel.”

Förutom avslöjandena i *New York Times* kom tisdagen den 5 april en drönarvideo över kvarteret i Butja och som visade ett tjugotal kroppar [och filmades när ryssarna fortfarande var i Butja – *Red*]. Den har publicerats av *Nexta* i Belarus och kontrollerats av mediagranskaren *Bellingcat* och visar hur ryska pansarfordon flera gånger öppnar eld mot en person på cykel som just svängt in på Jablunskagatan.

Moskva har också gett stort utrymme åt en video som visar borgmästaren i Butja (den kom också upp under den presskonferens ambassadör Vassilij Nebenzja höll). På de bilderna, som publicerades 1 april på stadens Facebook-sida, syns borgmästare Anatolij Fedoruk framför stadshuset i Butja⁴. Enligt vår översättning hörs han då säga att ”31 mars kommer att gå till vår kommuns historia som den dag Ukrainas väpnade styrkor befriade oss från de ryska ockupanterna.” Sedan tillägger han: ”Det är en glädjens dag, det handlar om en stor framgång.”

”Skrattar och ler”

I den ryska propagandan har videon med borgmästaren använts för att visa att det mellan den 31 mars (då de ryska trupperna lämnade Butja, även om just den uppgiften är något osäker) och den 2 april (då medierna anlände) inte sagts något som helst om några lik. I FN sade Vassilij Nebenzja således: ”Det är intressant att han inte nämner något om omfattande ryska grymheter, mord, massgravar eller liknande. [...] Som ni själva kan se skrattar han och ler. Det är svårt att tro att han skulle vara det om [det skett] en massaker på gatorna.”

Men i själva verket hade en annan medlem av det kommunala styret i Butja talat om att det låg lik på gatorna. I en video som lagts ut strax efter klockan nio på morgonen [1 april]⁵ sade Taras Sjavravskij, vice borgmästare i Butja, att staden ”fortfarande var ett farligt [ställe]”, trots att de ryska styrkorna delvis dragit sig tillbaka. Sjavravskij meddelade också att det en stor del av staden, enligt osäkra uppgifter, var minerad, bl a kroppar efter personer som dödat. ”Rör inte vid kropparna till folk som legat på gatorna ett tag”, sade han, enligt den översättning *Libération* gjort. Vilket styrker att det då, som senare dokumenterats i form av bilder, låg döda personer på gatorna i Butja. På amatörvideos som lagts ut från 1 april, och som *Libération* kontrollerat, syntes offren redan. Samma offer som kunnat ses på satellitbilderna i *New York Times* och på videon från *Nexta*.

”Vi är alla välbehållna”

Ytterligare en video med borgmästaren i Butja har lyfts fram på sociala medier som bevis för att inga grymheter skett före ryssarnas reträtt.

³ <https://www.hrw.org/news/2022/03/30/devastation-and-loss-bucha-ukraine>

⁴ <https://www.facebook.com/watch/?v=270161321982745>

⁵ <https://www.facebook.com/watch/?v=341388734689277>

Han ses där i ett ruinlandskap på en gata där intensiva strider tycks ha pågått. I kommentar-texten heter det: ”Titta på denna video (tre dagar gammal) med Anatolyj Fedoruk, borgmästare i Butja [...]. Titta på hur fredligt Butja är efter den ryska invasionen. Gudskelov är vi alla välbehållna. Vi kommer att återuppbygga allt!” Vilket får en del att peka på den uppenbara motsättningen mellan en gata som skulle vara fylld av lik och borgmästarens lättnad över att det inte krävts några dödsoffer.

Den översättning *Libération* gjort styrker det som sägs i olika konspiratoriska kretsar. Så när som på en detalj: **videon gjordes inte 31 mars**. I själva verket härrör bilderna från 27 februari, vilket framgår av staden Butjas Facebooksida.⁶ Av bildtexten framgår att filmen tagits i samband med att de ryska stridsvagnarna ryckte fram mot Kyiv – och inte under reträtten nästan en månad senare. ”Strax efter intensiva strider om Butja befinner sig borgmästaren på plats. Fienden förstör utan misskund bostäder och fastigheter i vår stad, men just nu är det viktigast att slå tillbaka denna kolonn som är på väg mot Kyiv. Tillsammans, med vår armé och myndigheterna i staden, kommer vi att stoppa angriparen på alla tänkbara sätt. Striderna på Vokzalnagatan ledde inte till några förluster i människoliv, men bostadsområdena har åsamkats svåra skador. Vi uppmanar invånarna att fortsätta sina insatser.”

Andra uppgifter om att ingen legat död på gatan har också spridits i stor omfattning med hjälp av grova förfälskningar. På ryska försvarsministeriets kanal Telegram den 3 april talas om ”bevis” för att ett lik på högra sidan av gatan rör på armen när den bil passerar från vilken scenen filmas. Ett argument som snabbt smulats sönder. Våra kollegor på AFP har hittat en sekvens av bättre kvalitet⁷ där det tydligt syns att mannen på marken inte rör sig det minsta. Och att intrycket av att han rör sig åstadkoms av regndroppar på fordonets vindruta.

Ryssland har utlovat nya avslöjanden om ”sanningen om Butja”. Samtidigt har man sagt att de ukrainska myndigheterna planerar andra iscensättningar i andra städer i landet för att sprida lögnen om övergrepp mot civila.⁸

Översättning: Björn Erik Rosin.

⁶ <https://www.facebook.com/watch/?v=249246620740511>

⁷ <https://twitter.com/AuroraIntel/status/1510641101643919368>

⁸ Nya avslöjanden har kommit. SVT har t ex rapporterat (6/4) om livlösa, torterade kroppar på gatorna i grannstaden, Borodjanka, vars borgmästare (enligt CNN) sagt att över 200 invånare dödats under den ryska ockupationen (och många saknas); i staden Hostomel ska det saknas över 409 personer.